

Asia: VN/31658/2024

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit hallituksen esitysluonnoksesta.

Jos organisaationne toimii tekoälyjärjestelmien markkinavalvontaviranomaisena, mitkä ovat näkemyksenne hallituksen esityksen luonnoksen 4.2.7. kappaleeseen ”Tiedonhallinnan muutosvaikutukset” organisaationne koskevan tiedonhallinnan osalta?

F-Secure kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä liittyen tekoälyjärjestelmien valvontaa koskevan lain muuttamiseen.

Yleiset huomiot

F-Secure suhtautuu myönteisesti esitettyyn tekoälyn testiympäristöä koskevaan aloitteeseen. Kansallinen testiympäristö voi parhaimmillaan tukea alan innovaatiotoimintaa ja edistää suomalaisten yritysten kilpailukykyä tekoälymarkkinoilla. Samalla on kuitenkin varmistettava, että testiympäristön toteuttamistapa aidosti palvelee näitä tavoitteita lisäämättä merkittävästi yritysten työmäärää innovaatio- ja kehitystoiminnassa.

Tekoälyn testiympäristön tavoitteet ja niiden selkeyttäminen

Esitämme, että testiympäristön ensisijaisena tavoitteena tulee selkeästi olla yritysten innovaatiotoiminnan ja kilpailukyvyn tukeminen. Tämä näkökulma ei nykyisessä esityksessä korostu riittävästi. Erityisesti yrityksille koituvat hyödyt tulisi määritellä eksplisiittisesti. F-Securen näkemyksen mukaan testiympäristön tulee:

1. Helpottaa yritysten sopeutumista tekoälyasetuksen vaatimuksiin

2. Tarjota mahdollisuus testata teknologioita luotettavassa ja tietoturvalisessa ympäristössä ilman kohtuutonta hallinnollista taakkaa ja kustannuksia
3. Tukea kaiken kokoisten yritysten mahdollisuuksia kehittää asetuksen mukaisia tekoälyratkaisuja

Käytännön toimintamallin tarkennukset

Testiympäristön käytännön toimintamalli ja menetelmät vaativat merkittävää tarkentamista, jotta ne palvelevat yritysten tarpeita ja tukevat innovaatiotoimintaa sen sijaan, että loisivat uusia esteitä tai hidasteita kehitystyölle. F-Secure katsoo erityisen tärkeäksi, ettei testiympäristö muodostu sellaiseksi mekanismiksi, joka lisää yritysten työmäärää merkittävästi osana innovaatio- ja kehitystoimintaa.

Testiympäristön tuottamien dokumenttien oikeudellinen merkitys

F-Secure korostaa, että lakiesityksessä tulee selkeyttää, mikä oikeudellinen merkitys testiympäristön toimenpiteistä saatavilla dokumenteilla on:

- Voiko viranomaisen myöntämää kirjallista todistetta ja loppuraporttia käyttää virallisena dokumentaationa siitä, että tuote täyttää tekoälyasetuksen vaatimukset?
- Millä tavoin valvontaviranomaiset ja ilmoitetut laitokset konkreettisesti huomioivat nämä dokumentit vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa "kohtuullisessa määrin"?
- Miten dokumentit suhteutuvat muihin asetuksen mukaisiin vaatimuksiin ja niihin liittyviin dokumentaatiovelvoitteisiin?

Testiympäristön käytön ajankohta tuotekehityksessä

Tietoturva-yrityksenä F-Secure painottaa, että lakiesityksessä tulisi määritellä tarkemmin, missä vaiheessa tuotekehitystä testiympäristöä olisi tarkoituksenmukaista hyödyntää:

Innovaatioaiheiovaihe:

- Aihiotasolla testaus on arvokasta varhaisen palautteen saamiseksi
- Tässä vaiheessa on kuitenkin vaikea testata kaikkia ulottuvuuksia, jotka lopputuotteessa tulisi huomioida

- Testiympäristön tulisi tarjota kevyempi prosessi aihiotason testaukselle, joka keskittyisi potentiaalisten riskien tunnistamiseen ja kehityssuuntien ohjaamiseen

Pidemmälle viety tuotekehitys:

- Kehittyneemmällä tuotteella testaus tuottaa tarkempia tuloksia
- Riskinä on, että jos tuote ei tässä vaiheessa täytä vaatimuksia, tehty kehitystyö voi osoittautua täysin tai osittain turhaksi
- Testiympäristön tulisi tarjota yrityksille mahdollisuus vaiheittaiseen testaukseen, jossa vaatimustenmukaisuutta voidaan arvioida iteratiivisesti kehitystyön edetessä

Kehitysehdotukset

F-Secure ehdottaa seuraavia tarkennuksia lakiesitykseen:

1. Testiympäristön käyttö tulisi mahdollistaa joustavasti eri kehitysvaiheissa olevien tekoälyratkaisujen testaamiseen räätälöidyillä prosesseilla, jotka eivät lisää kohtuuttomasti yritysten työtaakkaa tai kustannuksia.
2. Testiympäristön tuottamien raporttien oikeudellinen asema tulisi määritellä selkeästi, jotta yritykset voivat luottaa niiden käyttökelpoisuuteen viranomaisyhteistyössä.
3. Testiympäristön tulisi tarjota riittävää neuvontaa ja ohjausta, mikä aidosti auttaisi yrityksiä kehittämään tekoälyratkaisujaan asetuksen vaatimusten mukaisesti tehokkaasti ilman ylimääräistä hallinnollista kuormitusta.
4. Testiympäristö ja siihen liittyvät toimintatavat sekä ohjeistukset tulee laatia niin, että ne takaavat ympäristöä käyttävien yritysten tiedon luotettavuuden.

Lopuksi

F-Secure pitää tekoälyn testiympäristöä koskevan lainsäädännön kehittämistä tärkeänä askeleena kohti innovatiivista mutta vastuullista tekoälyn hyödyntämistä. Korostamme, että testiympäristön tulisi sujuvoittaa, ei monimutkaistaa, tekoälyratkaisujen kehittämistä ja käyttöönottoa. Toivomme, että esittämämme näkökohdat huomioidaan lakiesityksen jatkovalmistelussa, jotta testiympäristöstä muodostuisi aidosti suomalaisten yritysten kilpailukykyä edistävä ja innovaatiotoimintaa tukeva mekanismi ilman merkittävää lisätyötaakkaa.

Lindroos Tuuli
F-Secure Oyj